

Jane Austens parodi over gotikkens læser

Jane Austens roman *Northanger Abbey* fra 1817 er en af litteraturhistoriens mest gennemførte parodier over den gotiske genre. Den handler om en jævn pige, Catherine Morland, der har forlæst sig på gotiske romaner, og som resultat deraf forventer, at hendes omverden ligner den fremstillet i bøgerne. Under et besøg i Bath møder hun den prosaiske Henry Tilney, hans søster Eleanor og deres far general Tilney, som inviterer hende hjem til deres landsted Northanger Abbey. Velbevandret som hun er i gotisk litteratur, forventer Catherine et forfaldent, middelalderligt kloster fuldt af skjulte gange, chokerende historier og grufulde hemmeligheder. Catherine forbavses derfor, da hun ankommer til Northanger, som viser sig at være moderne og komfortabel og uden nogen af de gotiske karakteristika, hun forventede. Der går dog ikke længe førend Catherine får mistanke om, at Northanger gemmer på en dyster hemmelighed. Generalen forsøger ihærdigt at forhindre hende i besøge det værelse, hans kone beboede, indtil hun pludseligt døde ni år forinden. Catherine overbevises derfor om, at generalen må have mishandlet sin kone, præcis som skurken Montoni i den gotiske roman *The Mysteries of Udolpho*, som indespærret sin kone og sulter hende til døden. Det viser sig naturligvis, at Catherine tager fejl, og at hendes antagelse om, at den virkelige verden ligner fiktionens verden, er fejlagtig.

Austens roman baserer sig på karakteristika fra den gotiske genre og bygger især på den skelnen, den gotiske litteratur opererer med mellem romanens verden og den virkelige verden. Handlingen i en gotisk roman finder oftest sted i middelhavsegne eller i middelalderen og er således distanceret fra læseren i tid eller rum. Læseren kan derved lægge afstand til de grufulde begivenheder, der skildres i historien, hvorved der skabes modsætning mellem litteraturens faretruende verden og læserens trygge verden. Austen indså, at denne skelnen er en illusion, og at læserens overbevisning om, at uhyggelige hændelser kun forekommer i gotiske romaner og ikke i det moderne England, er misledt. *Northanger Abbey* er skrevet som en parodi over denne naive skelnen mellem romanens verden og den virkelige verden, og målet for satiren i romanen er således ikke i så høj grad den gotiske roman, som det er dens naive læsere.

I romanen parodierer Austen ikke blot de naive læsere, der ukritisk accepterer gotikkens principper, men også læsere, der anser sig selv for hævet over denne type bøger og fuldstændigt afviser deres relevans. For selvom det er irrationelt at have samme forventninger til det virkelige liv som til en gotisk roman, er det ikke ensbetydende med, at de gotiske romaner ikke indeholder elementer, der kan lede læseren i dennes interaktion med den virkelige verden. Gotikken omhandler almenlydige temaer som for eksempel menneskers ondskab, men den ondskab, der fremstilles i gotisk litteratur, giver kun mening i forhold til den moderne verden, hvis den tolkes metaforisk. Og det er netop forsømmelsen af dette, der forårsager Catherines misforståelse. Hun forventer at møde den virkelige verdens ondskab i samme former, som de optræder i litteraturen, og tager ikke højde for, at ondskab kan manifestere sig på andre måder. For tolker man på general Tilneys rolle i forbindelse med mrs. Tilneys død, indser man, at generalen ikke har indespærret og sultet sin kone til døden som Montoni i *The Mysteries of Udolpho*, men at han har begået en moderne udgave af samme forbrydelse: han har indespærret sin kone i et kærlighedsløst ægteskab. Denne indsigt foranlediger konklusionen sidst i romanen, at Catherine ”ved at mistænke generalen for at have myrdet sin hustru eller spærret hende inde næppe havde forsyndet sig mod hans karakter eller forstørret hans grusomhed.” Dette betyder, at Catherine ved at læse gotiske romaner ikke er blevet misledt, som man kunne tro, men at hendes læsning tværtimod har hjulpet hende til at indse generalens sande natur. Catherines forventning om, at farerne skildret i den gotiske litteratur er at finde i virkeligheden, er således tættere sandheden end den falske overbevisning om tryghed, den gotiske roman ellers efterlader sin læser. Det er således hverken den gotiske roman selv eller den tolkende læser, der er mål for Austens satire, men den læser, der tror sig distanceret fra den ondskab, der fremstilles i litteraturen, og ikke indser, at den ondskab, der fremstilles eksplicit i litteraturen er at finde implicit i virkelige mennesker.